

הדג[4] לכבוד שבת, ועשו כן משום ש"מצוה בו יותר משלוחו".

איכא דאמרי:

בהא, בקדושין איסורא נמי אית בה [אף איסור יש לקדש על ידי שליח], כשיכול לקדש הוא בעצמו, ומטעם זה הוא שנקט התנא: "בו ובשלוחו", ולא מטעמו של רב יוסף —

ובדרב יהודה אמר רב! דאמר רב יהודה אמר רב:

אסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה לאחר שהיא כבר מקודשת לו, ותתגנה עליו וישנאה, ורחמנא הרי אמר: "ואחבת לרעך כמוך"; ולכן יראנה תחילה קודם שיקדשנה, כי אף אם יראה בה דבר מגונה ולא יקדשנה משום כך, אינו שונאה כיון שאין היא מקודשת לו.

וכי איתמר דרב יוסף: "מצוה בו יותר מבשלוחו" דמשמע: מצוה ולא איסור, לא על הרישא אמרה, אלא אסיפא איתמר!

ששנינו בסיפא: האשה מתקדשת בה ובשלוחה, ואף בזו תיקשי: השתא בשלוחה מיקדשא, בה מיבעיא!?? (5) ועל כך אמר רב יוסף, שמשנתנו משמיעה לנו: מצוה בה — לסייע לבעל לקיים מצות "פרו ורבו" (6) — יותר מבשלוחה; וכי הא דרב ספרא מחרין רישא, רבא מלח שיבוטא —

אבל בהא — בקדושי אשה על ידי שליח — איסורא לית בה [אין בכך איסור] באשה, שתתקדש בלא שתראהו, ובדריש לקיש, ולכך אמר רב יוסף שיש בזה רק מצוה ולא איסור! דאמר ריש לקיש:

משל הוא שהנשים אומרות על בעל שאינו מוצלח: "בכל זאת טוב למיתב טן דו [טוב לשבת שני גופים יחדיו] מלמיתב ארמלו [מאשר לשבת אלמנה ללא בעל]", ואם כן,

אדם, וכדכתיב: "וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד"; אך "המקנה" כתב, דבהכנה לסעודת שבת איכא מצוה "והכינו את אשר יביאו", ראה דבריו שהובאו לעיל בהערה.

ב. ב"שער הציון" שם סק"ט, ביאר בשני דרכים, למה אין אומרים: מצוה שיכולה לעשות על ידי אחרים, אין מבטלין תלמוד תורה בשבילה אפילו לזמן מועט, ראה שם.

ג. יש לעיין למה לא עשו את כל הכנות השבת בעצמם, משום "מצוה בו יותר מבשלוחו"! ? וכן בשולחן ערוך סימן רנ, כתב: "ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו".

אך בתוספות עבודה זרה לט א כתבו ש"שיבוטא" הוא עז של ים, והביאו ראה ממה שאמרו בבבא קמא נה א: "הנהיג בעיזא ושיבוטא, מאי [דינס לענין כלאים]".

5. הקשה רש"י: והרי גם בקדושי אשה על ידי שלוחה יש איסור, שהרי אינו רואה אותה אלא את שלוחה! ?

ותירץ: "מיהו מתניתין בדידה קאמר, דהיא מיקדשה בה ובשלוחה, הילכך הא דתני "בה"למצוה אשמועינן, אבל איסורא לגבי דידה ליכא".

6. נתבאר על פי הר"ן, וראה בהערה 2 לעיל.

4. כן פירש רש"י, וכן פירש בתוספות ר"י הזקן;